Unclaimed Freight L.V. Railway
82
83

Śląska Biblioteka Publiczna
2098 III
1932/33 SL

Sprawozdanie

Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie

za rok

1932/33

2098

Sprawozdanie

Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie

za rok

1932/33

4955/38
2098 1932/33
III

Państwowa Fabryka Związków Azotowych
w Chorzowie

Przedsiębiorstwo państwowe wydzielone z administracji państwowej na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17. marca 1927 r. Statut zatwierdzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1-go kwietnia 1927 r. „Monitor" Nr. 88.

x-2609
2098/III
1932-33

RADA ADMINISTRACYJNA.

PREZES RADY:

Inż. Czesław Klarner.

CZŁONKOWIE.

Marjan Kandel, Dyrektor Depart. Ministerstwa Przemysłu i Handlu,
Inż. Stefan Królikowski, Dyrektor Departamentu Min. Rolnictwa,
Wacław Fabierkiewicz, Dyrektor Departamentu Ministerstwa Skarbu,
Inż. Eugenjusz Berger, Naczelnik Wydziału Min. Spraw Wojskowych,
Inż. Szymon Rudowski, Naczelnik Wydziału Województwa Śląskiego.

SEKRETARZ:

Dr. Lesław Barabasz, Radca Ministerjum Przemysłu i Handlu.

KOMISJA REWIZYJNA

M. Juszkiewicz
Przewodniczący Komisji

J. Wysocki
Członek Komisji

M. Michalak
Członek Komisji

Śląska Biblioteka Publiczna im. J. P.
5.000,-
Dar Instytutu Śląskiego, Katowice 30/XI 1938

DYREKCJA:

Inż. Adam Podoski, Generalny Dyrektor,
Inż. Ludwik Brzezowski, Dyrektor Handlowy,
Inż. Feliks Stattler, Dyrektor Techniczny,
Kazimierz Golian, Vice-Dyrektor administracyjny.

KIEROWNICTWO ODDZIAŁÓW:

Inż. W. Bobrownicki, Szef Oddziałów chemicznych i laboratorjum,
Inż. P. Hryniewiecki, Szef Oddziału azotniakowego,
Inż. H. Trzebicky, Szef Oddziału ogólno-mechanicznego,
Inż. R. Sobek, Szef Oddziału elektrycznego,
Inż. W. Unger, Szef Oddziału karbidowego,
K. Konaszewicz, Prokurent,
J. Płoński, Prokurent i Kierownik Oddziału sprzedaży,
S. Chojecki, Sekretarz Generalny.

Sprawozdanie

Państwowej Fabryki Związków Aotowych w Chorzowie

za rok operacyjny

1932/33

WSTĘP.

Sprawozdanie Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie obejmuje okres od 1-go kwietnia 1932 r. do 31-go marca 1933 r.

* * *

Po szeregu pomyślnych lat, które fabryka zamykała poważnemi zyskami, rok sprawozdawczy wykazuje po raz pierwszy stratę, wynoszącą 3 146 091,23 zł. Strata bilansowa była nieuniknioną z chwilą, gdy zdecydowano się unieruchomić czasowo produkcję azotniaku i ograniczyć produkcję syntezy amoniaku.

Fabrykacja azotniaku została zatrzymaną w kwietniu 1932 r. poto, aby zlikwidować zapasy gotowego produktu, które wzrosły do 47 000 ton i unieruchomiły większość kapitału obrotowego fabryki.

Dzięki temu posunięciu polepszył się natomiast znacznie stan finansowej płynności przedsiębiorstwa, mimo dalszego spadku konsumcji nawozów i spadku cen Po trzech latach kryzysu i ciągłego kurczenia się obrotów, Chorzów jest nadal przedsiębiorstwem zupełnie zdrowem i o minimalnych stosunkowo obciążeniach finansowych.

PRODUKCJA.

Całkowita produkcja związanego azotu wyniosła w roku sprawozdawczym 6 903 ton N. Stanowi to zaledwie 16%-we wykorzystanie zdolności produkcyjnej przedsiębiorstwa Szczegółowe cyfry produkcji, zestawione z wynikami lat poprzednich, są następujące:

Wyprodukowano:	1928 r.	1929 r.	1930 r.	1931/32 15 mies.	1932/33 12 mies.
	w tonach				
Związanego azotu w azotniaku	33 590	35 610	17 481	9 856	34
Związanego azotu w amoniaku	—	2 090	6 284	9 039	6 869
Ogólna produkcja zw. azotowych:	33 590	37 700	23 765	18 895	6 903
Poszczególne produkty:					
Azotniaku w produkcie .	153 360	163 320	84 114	44 219	161
Tomasyny azotniakowanej „ . . .	—	—	—	7 969	3 645
Saletry sodowej „ . . .	312	655	7 372	10 114	6 874
Saletrzaku „ . . .	—	—	317	27 267	15 669
Saletry „Nitrofos“ „ . . .	9 562	15 400	13 665	4 422	3 072
Wapnamonu „ . . .	—	—	—	2 941	3 684
Supertomasyny „ . . .	—	—	—	—	3 883
Saletry amonowej „ . . .	3 906	5 612	4 152	3 145	1 678
Saletry potasowej „ . . .	—	—	—	26	240
Salmiaku krystalicznego „ . . .	—	—	—	352	1 338
Salmiaku w brykietach „ . . .	—	—	—	—	34
Salmiaku sublimowanego „ . . .	—	—	—	12	111
Węglanu amonu w proszku „ . . .	—	—	—	106	231
Węglanu amonu w kawałkach „ . . .	—	—	—	65	81
Kwasu azotowego w HNO_3	638	856	666	469	210
Wody amoniakalnej w NH_3	3 511	2 272	1 638	2 543	30
Azotynu sodowego w produkcie .	—	—	—	—	64
Tlenu w m^3	544 654	674 596	554 127	457 913	274 958

W dziale nawozów uruchomiono po długich pracach badawczych fabrykację supertomasyny na dużą skalę przemysłową. Supertomasyna jest nawozem fosforowym o typie tomasynowym, zajmującym pośrednie miejsce między superfosfatem a tomasyną. Zadaniem Chorzowa jest zastąpienie importu tomasyny, który nawet w obecnym okresie wyjątkowego kryzysu wynosi około 40 000 ton rocznie, wartości 4—5 miljonów złotych.

W dziale produktów o zastosowaniu przemysłowem uruchomiono fabrykację azotynu sodowego.

Nowe działy produkcji nie pociągnęły za sobą wydatków inwestycyjnych, opierały się bowiem tylko na wykorzystaniu i odpowiedniem dostosowaniu instalacyj już w fabryce istniejących.

Wobec ograniczenia produkcji tylko do ruchu syntezy amoniaku, koszta własne wszystkich produktów poważnie wzrosły. Kilkakrotne redukcje personelu i szereg przeprowadzonych obniżek uposażeń urzędniczych nie mogły mieć większego znaczenia

wobec braku zmian w innych pozycjach, głównie surowców i płac robotniczych, które mają znacznie większy wpływ na poziom kosztów własnych.

Poniżej zamieszczone jest porównanie bardzo charakterystycznych wyników technicznych w poszczególnych latach ubiegłych. W roku sprawozdawczym — jak wynika z zestawienia — brak niektórych danych, mianowicie tych, które wiążą się z fabrykacją azotniaku.

	1928 r.	1929 r.	1930 r.	1931/32	1932/33
Ilość związanego azotu na przepracowaną dniówkę przy produkcji azotniaku	87,9 kg	91,9 kg	84,0 kg	75,6 kg	—
Całkowite zużycie prądu w KWg	480 milj.	519 milj.	250,6 milj.	152 milj.	28 milj.
Produkcja własnej centrali w KWg	206 milj.	191 milj.	135 milj.	6,7 milj.	—
Przeciętna ilość robotników . .	2 479	2 866	2 255	1 927	1 470

SPRZEDAŻ.

Wyniki sprzedaży w okresie 1932/33, zestawione z latami poprzedniemi, są następujące:

Sprzedano:	1928 r.	1929 r	1930 r.	1931/32 15 mies.	1932/33
Azotniaku	106 830	137 617	81 530	53 183	27 135
Tomasyny azotniakowanej	—	—	—	7 644	5 483
Saletrzaku	—	—	214	21 828	6 534
Saletry sodowej rolniczej	333	596	3 409	4 636	6 155
Saletry sodowej „Nitrofos“	8 146	11 891	8 986	10 194	3 173
Wapnamonu	—	—	—	2 889	3 570
Supertomasyny	—	—	—	—	688
Saletry amonowej	6 347	4 993	4 171	3 079	1 675
Saletry sodowej przemysłowej i rafinowanej	—	—	—	3 297	3 677
Salmiaku krystalicznego	—	—	—	275	1 266
Węglanu amonu	—	—	—	155	319
Sody kalcynowanej	—	—	—	653	597
Kwasu azotowego w HNO_3	638	856	666	469	210
Wody amoniakalnej w NH_3	208	136	279	414	29
Saletry potasowej	—	—	—	—	172
Azotynu sodowego	—	—	—	—	24
Tlenu w m^3 . . . . . , .	478 000	585 000	498 000	424 864	247 974

Z tego sprzedano na eksport:

	1931/32 (15 miesięcy)	1932/33 (12 miesięcy)
Azotniaku	3 994 ton	740 ton
Salmiaku	211 „	1 001 „
Węglanu amonu	43 „	168 „
Kwasu azotowego . . .	65 „	15 „
Wody amoniakalnej . . .	242 „	64 „
Amoniaku skroplonego . .	7 „	— „
Sody kalcynowanej . . .	653 „	588 „

Procentowy podział sprzedaży nawozów na poszczególne dzielnice przedstawia następujące zestawienie:

Dzielnica	1928 r.	1929 r.	1930 r.	1931/32	1932/33
Wielkopolska i Pomorze	72,4 %	54,6 %	54,2 %	53,4 %	44,0 %
b. zabór rosyjski	20,2 %	33,6 %	33,1 %	32,1 %	32,3 %
Małopolska	4,85 %	7,7 %	6,9 %	6,9 %	9,0 %
Śląsk	2,55 %	4,1 %	5,8 %	7,6 %	14,7 %

Charakterystyczny jest spadek udziału Wielkopolski i Pomorza w ogólnej konsumcji nawozów chorzowskich.

Coraz większe kurczenie się rynku wewnętrznego zmusiło Chorzów do zwiększenia działalności eksportowej, mimo niekorzystnych cen osiąganych zagranicą.

Wzrost zbytu ma miejsce w dziedzinie produktów chemicznych, jak salmiak i węglan amonu, które to produkty sprzedaje obecnie Chorzów nietylko w całej prawie Europie, lecz również w Ameryce i na dalekim Wschodzie. Eksport azotniaku miał miejsce, tak jak w latach poprzednich, do Czechosłowacji. Jego zmniejszenie się wynikło po pierwsze z kurczenia się rynku nawozowego, również w Czechosłowacji, a po drugie wskutek trudności czynionych przez władze czeskie w wydawaniu pozwoleń przywozowych.

PRZEJĘCIE SP. AKC. „AZOT“ W JAWORZNIE.

W roku sprawozdawczym Chorzów przejął ostatecznie na życzenie Rządu cały pakiet akcyj Sp. Akc. „Azot“ w Jaworznie, będący poprzednio w posiadaniu Banku Gospodarstwa Krajowego. Działalność Spółki „Azot“ w administracji Chorzowa rozwija się pomyślnie. Rok operacyjny Spółki 1932-gi został zakończony po raz pierwszy od lat kilku czystym zyskiem w sumie 4 596,99 zł. Uruchomiono w Jaworznie nowe działy fabrykacji, mianowicie siarczanu miedzi oraz Tri (niepalny płyn do czyszczenia,

zastępujący benzynę.*) Te dwa produkty dadzą mniejwięcej około 800 000 zł. ze sprzedaży rocznie, co przy niewielkich stosunkowo rozmiarach fabryki w Jaworznie będzie stanowić ogromne powiększenie obrotów

ROZWÓJ FINANSOWY
PAŃSTWOWEJ FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH w CHORZOWIE.

	1927 r.	1928 r.	1929 r.	1930 r.	1931/32 15 mies.	1932/33 12 mies.
	złote					
Obrót ze sprzedaży produktów	55 324 829	52 080 067	63 200 885	38 117 046	35 052 440	19 763 537
Zysk brutto	17 225 966	20 308 722	15 609 943	7 175 297	876 830	—
Amortyzacja	1 078 499	5 453 040	4 362 622	2 938 371	—	—
Czysty zysk	15 147 466	14 555 685	11 247 320	4 236 925	876 830	—
Straty	—	—	—	—	—	3 146 091
Odpisy:						
a) na kapitał zapasowy . . .	1 722 597	1 993 673	—	—	—	—
b) na kapitał obrotowy . . .	1 000 000	—	—	—	—	—
c) na fundusz asekuracyjny . .	500 000	500 000	—	—	—	—
Podatki:						
a) państwowe	1 398 435	1 225 728	1 717 846	1 260 036	665 150	493 500
b) komunalne	260 711	301 083	450 029	268 311	188 658	155 439
Dochód Skarbu:						
a) w formie nowych inwenstycyj	6 969 879	8 391 867	8 728 609	2 713 551	650 503	102 128
b) wpłata gotówką do Skarbu P.	3 100 000	2 500 000	1 821 841	1 000 000	—	—

*) Rozpoczęcie fabrykacji Tri łączy się już z okresem sprawozdawczym 1933/34.

BIL ANS

Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie

w dniu 31-go marca 1933 r.

AKTYWA:

	złote	
I. Nieruchomości		98 201 478,03
II. Ruchomości		871 320,80
III. Środki płatnicze:		
1. Kasa	6 756,35	
2. Banki	1 257 402,85	
3. Waluty obce	129 491,64	
4. Weksle w portfelu	2 268 232,19	
5. Weksle w inkasie	107 151,65	3 769 034,68
IV. Papiery wartościowe		67 458,05
V. Weksle w dyskoncie		8 080 158,19
VI. Zapasy:		
1. Fabrykaty gotowe	12 710 169,71	
2. Surowce	670 545,18	
3. Materjały techniczne	3 895 081,59	
4. Opakowanie	197 045,55	17 472 842,03
VII. Dużnicy:		
1. Odbiorcy	2 524 088,47	
2. Weksle protestowane	994 876,53	
3. Dostawcy	768 772,92	
4. Zaliczki urzędnicze i robotnicze	216 680,97	
5. Zaliczenia kolejowe	220 054,64	
6. Kaucje gotówkowe	1 112,—	4 725 585,53
VIII. Ministerstwo Skarbu		7 341 327,70
IX. Warsztaty		92 298,41
X. Folwarki doświadczalne:		
1. Sądowa Wisznia	421 059,93	
2. Maciejkowice-Chorzów	489 602,43	910 662,36
XI. 1. Rozrachunki międzyokresowe	988 853,89	
2. Sumy niewyjaśnione	38 501,69	1 027 355,58
Straty za rok sprawozdawczy 1932/33		3 146 091,23
		145 705 612,59
XII. Gwarancje:		
1. Państw. Bank Rolny r-k gwarancyjny	1 045 500,—	
2. „ „ „ weksle grzeczn.	871 250,—	
3. „ „ „ weksle na gwar. rząd.	235 913,16	
4. Dresdner Bank, Katowice r-k gwarancyjny	739 375,—	
5. Papiery wartościowe gwarancyjne	350 000,—	
6. Weksle gwarancyjne	152 637,12	
7. Weksle gwarancyjne protestowane	123 199,85	
8. Gwarancje wydane	2 076 860,24	5 594 735,37
		151 300 347,96

PASYWA:

	złote		
I. Kapitały:			
1. Kapitał Skarbu Państwa		98 201 478,03	
2. Kapitał Zakładowy P. F. Z. A.		4 141 955,31	
3. Kapitał rezerwowy		4 001 270,55	
4. Fundusz asekuracyjny		1 332 373,01	
5. Kapitał amortyzacyjny:			
a) od nieruchomości	16 897 833,31		
b) od ruchomości	640 533,91	17 538 367,22	125 215 444,12
II. Zobowiązania:			
1. Akcepty		2 970 636,19	
2. Odbiorcy		258 048,83	
3. Dostawcy		1 029 136,01	
4. Dresdner Bank, Katowice		848 017,08	
5. Państwowy Bank Rolny:			
a) pożyczka towarowa	1 041 164,—		
b) weksle otrzymane	4 480 000,—		
c) weksle na gwarancję rządową	961 331,11	6 482 495,11	
6. Robocizna niewypłacona robotnikom		343 533,78	
7. Pensje niewypłacone urzędnikom		14 088,80	
8. Hipoteka na dom w Król. Hucie		33 750,—	
9. Kaucje gotówkowe		27 920,—	12 007 625,80
III. Redyskont weksli			8 080 158,19
IV. 1. **Rozrachunki międzyokresowe**		377 769,94	
2. **Sumy niewyjaśnione**		24 614,54	402 384,48
			145 705 612,59
V. Gwarancje:			
1. Bank Gospodarstwa Krajowego — gwarancja za „Azot“ w Jaworznie		1 848 560,24	
2. Akcepty gwarancyjne		3 120 338,16	
3. Gwarancje otrzymane		625 836,97	5 594 735,37
			151 300 347,96

Państwowa Fabryka Związ ków Azotowych w Chorzowie

Rachunek strat i zysków

za okres roczny od 1. kwietnia 1932 do 31 marca 1933 r.

STRATY:

	złote	
Pozostałość produktów na 1. IV. 1932 r.	19 104 968,32	
Produkty zakupione od 1. IV. 1932 do 31. III. 1933 r.	449 687,81	19 554 656,13
1. Koszty administracji	1 011 554,71	
2. „ ogólne	1 787 649,13	
3. „ fabrykacji	9 433 436,78	
4. „ opakowania	876 724,59	
5. „ handlowe	1 775 775,57	
6. Frachty kolejowe	767 381,37	
7. Koszty finansowe	951 950,85	
8. Podatki i opłaty stemplowe	648 940,31	17 253 413,31
9. Strata na przecenieniu akcyj Banku Polskiego		15 264,—
10. Spisuje się wątpliwych dłużników		6 024,51
		36 829 357,95

ZYSKI:

	złote	
Pozostałość produktów na 31. III. 1933 r.		12 710 169,71
Sprzedaż produktów	19 763 536,62	
Udział w zyskach przy sprzedaży karbidu	821 224,34	20 584 760,96
Dodatkowo uzyskano od Stickstoff-Syndikatu za zmniejszenie produkcji w roku 1931	193,46	
Dodatkowo uzyskano od Convention de l'Industrie l'Azot za wstrzymanie produkcji amoniaku syntet. w 1931 r.	893,79	
Uzyskano od Stickstoff-Syndikatu grupy I. S. W. za zrezygnowanie z eksportu 500 to N	76 324,65	77 411,90
Kary konwencjonalne		286,—
Za dzierżawę balonów		12 716,07
Procenty od dyskonta weksli		262 941,05
Odsetki bankowe, skonta i inne		13 221,16
Różnice kursowe		14 378,78
Uzyskano od wątpliwych dłużników spisanych w latach ubiegłych		954,—
Pozostałość zysków z roku 1931/32		6 427,09
		33 683 266,72
Strata za rok sprawozdawczy 1932/33		3 146 091,23
		36 829 357.95

Protokół Komisji Rewizyjnej
Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie.

Komisja Rewizyjna w osobach p. Miłosława Juszkiewicza jako przewodniczącego i pp. Michała Michalaka i Jacka Wysockiego jako członków, zbadała bilans Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie na dzień 31. III. 1933 r. zamknięty po obu stronach sumą zł. 151 500 347,96 oraz rachunek strat i zysków, wykazujący efektywną stratę za okres sprawozdawczy w sumie zł. 3 152 518,32, która ze względu na pozostałość z zysków roku ubiegłego zł. 6 427,09 redukuje się do sumy zł. 3 146 091,23. Komisja Rewizyjna stwierdza, że poszczególne pozycje bilansu, jak również rachunku strat i zysków zgodne są z zapisami w księgach przedsiębiorstwa.

Chorzów, dnia 10. czerwca 1933 r.

(—) Podpisy: *M. Juszkiewicz*
M. Michalak
J. Wysocki.

Śląska Biblioteka Publiczna
im. J. P.

Biblioteka Śląska w Katowicach
Id: 0030000844096
III 2098/1932/1933
SL